

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ
ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН»**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 24 жовтня 2025 р.

**Дніпро
"Середняк Т.К"
2025**

УДК 316.05

Л 93

*Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету
залізничного транспорту (протокол № 10 від 20.10.2025 р.)*

Головні редактори:

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Редакційна колегія:

Абашинік В. О. – д-р. філос. наук, професор

Вельш Вольфганг - габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О. – канд. техн. наук, доцент

Панченко В. В. – д-р. техн. наук, доцент

Євсєєва О. О. – д-р. економ. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. 24 жовтня 2025 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. – Дніпро: Середняк Т.К, 2025 – 238 с.

ISBN 978-617-8807-07-8

© Авторський колектив, 2025.

***БЛИЗНЮК Л. М.,** канд. філол. наук, доцент,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

СОЦІОЛІНГВІСТИКА ЯК ВАЖЛИВА ЧАСТИНА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Питання зв'язку мови і суспільства вперше стало предметом спеціального наукового дослідження наприкінці XIX – на початку XX ст. Теорія про співвідношення мовних і соціальних чинників ґрунтована на праці представників соціологічного напрямку французького мовознавства. Істотну роль відіграли дослідження американських етнолінгвістів, які розвивали ідеї про зв'язок мовних і соціокультурних систем; праці представників Празької лінгвістичної школи, які довели зв'язок мови із соціальними процесами і соціальну роль літературної мови; дослідження німецьких учених Лейпцизької лінгвістичної школи Т. Фрінгса, які обґрунтували соціально-історичний підхід щодо мови і необхідність включення соціального аспекту в діалектологію, а також праці японської школи «мовного існування» із проблем мовної ситуації. Слід згадати і роботу Поля Лафарга «Мова і революція» (1894), у якій доведено, що відмінність соціальних різновидів мови є наслідком суспільних суперечностей епохи французької буржуазної революції.

У 60-х роках XX ст. до питання зв'язку мови і суспільства повертаються американські мовознавці В. Лабов, Д. Хаймс, присвятивши свої дослідження вивченню мовної ситуації в багатомовних країнах. Так сформувалася соціолінгвістика — наука, яка вивчає проблеми, пов'язані із соціальною природою мови, її суспільними функціями, механізмом впливу соціальних чинників на мову і роллю мови в житті суспільства [1, с. 90]. Вважають, що термін соціолінгвістика вперше вжив американський вчений Х. Каррі в 1952 р.

Сама назва «соціолінгвістика» свідчить про те, що вона синтезувала поняття і дослідництво двох наук – лінгвістики і соціології. Найважливішими проблемами, якими займається соціолінгвістика, є соціальна диференціація мови, мова і нація, мовна ситуація, взаємодія мови і культури, двомовність і багатомовність, мова і суспільство, мовне планування, мовна політика тощо.

Традиційно в соціолінгвістиці виділяли три розділи: психолінгвістику, етнолінгвістику та інтерлінгвістику. На сучасному етапі розвитку

мовознавства намітилася тенденція виокремлення цих розділів у самостійні науки. Якщо ж розглядати соціальну лінгвістику у вузькому значенні, то можна виокремити два взаємопов'язані кола проблем:

1) соціальну диференціацію мови класового суспільства на певному етапі його історичного розвитку (у цьому суспільному колективі в цю історичну епоху);

2) процес соціального розвитку мови, його історію як явища соціального (соціально-диференційованого). Особливе місце серед проблем соціолінгвістики посідає проблема мовної політики – сукупності заходів, що застосовані державою, суспільством для зміни або збереження існуючого функціонального розподілу мов чи мовних підсистем, для введення нових або збереження старих мовних норм.

Список використаних джерел

1. Карпінський Ю. В. До питання про базовий понятійно-термінологічний апарат сучасного соціолінгвістичного дослідження. *Мовознавство*. 2017. Вип. 8. № 1. С. 87 – 91.

БЛИЗНЮК Л. М., канд. філол. наук, доцент,

ЄГОРКІНА Д. М., здобувачка вищої освіти,

Український державний університет залізничного транспорту,

м. Харків, Україна

КОМУНІКАТИВНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ НАВЧАННЯ

У сучасних умовах глобалізації та цифровізації освіти традиційні підходи щодо викладання іноземних мов уже не відповідають повною мірою потребам учнів і здобувачів. Інтеграція комунікативно-інформаційних засобів (КІЗ) стала не просто бажаним доповненням, а невід'ємним компонентом ефективного навчального процесу. Ці інструменти покликані перетворити пасивне засвоєння знань на активну, цілеспрямовану мовленнєву діяльність, максимально наближену до реальних комунікативних ситуацій [1, с. 119].

Комунікативні засоби спрямовані на взаємодію між учасниками навчального процесу. Їхня мета — формування комунікативної компетенції, тобто вміння використовувати мову для реального спілкування (дискусії,